

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2009.4.27
KOM(2009) 200 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**ES jaunimo strategija. Investicijos ir galimybių suteikimas
Atnaujintas atvirasis koordinavimo metodas, taikomas sprendžiant jaunimo problemas
ir suteikiant jiems daugiau galimybių**

{SEC(2009) 545}

{SEC(2009) 546}

{SEC(2009) 548}

{SEC(2009) 549}

1. ĮVADAS

Europos ateitis priklauso nuo jaunimo¹. Tačiau daugelio jaunuolių galimybės ribotos. Tokia išvada padaryta Komisijos komunikate dėl atnaujintos socialinės darbotvarkės², kuriame nustatyti tokie siekiai, kaip teikti daugiau galimybių ES piliečiams ir sudaryti geresnes sąlygas jomis naudotis bei siekti solidarumo.

Jaunimas – Europos Sąjungos socialinės vizijos prioritetinė sritis, atsižvelgiant į dabartinę krizę jaunimo žmogiškasis kapitalas turėtų būti dar intensyviau didinamas. Šiame komunikate išdėstyta Europos būsimos jaunimo politikos strategija. Taip pat siūloma taikyti naują, sustiprintą atvirąjį koordinavimo metodą – lankstų, supaprastintos atskaitomybės, glaudžiau susiejantį Europos jaunimo paktą ir Lisabonos augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją. Taikant tarpsektorinį požiūrį randami trumpo laikotarpio sprendimai, papildantys ilgalaikes pastangas suteikti jaunimui daugiau galimybių. Taikant šią strategiją būtų sukurtos palankesnės sąlygos jaunimui gerinti įgūdžius, pasinaudoti savo galimybėmis, dirbti, aktyviai dalyvauti visuomeninėje veikloje ir labiau įsitraukti kuriant ES. Jaunimas – ne sunki atsakomybė, o svarbus visuomenės išteklius, kurį sutelkus galima pasiekti aukštesnių socialinių tikslų.

2. ŠIANDIENOS JAUNIMO PROBLEMAS IR GALIMYBĖS

Europiečiai gyvena ilgiau, vėliau susilaukia vaikų, o jaunimo dalis visuomenėje mažėja. Šiuo metu 15–29 m. amžiaus grupė sudaro apie 19,3 % visų Europos gyventojų; prognozuojama, kad 2050 m. ši grupė sudarys apie 15,3 %³. Tokie demografiniai pokyčiai turi įtakos šeimoms, kartų solidarumui ir ekonominiam augimui. Nors vykstant globalizacijai kuriamos darbo vietos ir skatinamas augimas, bet, kaip matyti pagal krizės poveikį, dėl globalizacijos taip pat gali kilti specifinių problemų pažeidžiamiems darbuotojams, kaip antai jaunimui⁴. Atsižvelgiant į klimato kaitos ir energijos tiekimo užtikrinimo problemas ateities kartų elgsena ir gyvenimo būdas turės pasikeisti. Svarbiausia – įgyti gebėjimą visą gyvenimą ugdyti įgūdžius ir sumažinti mokyklos nebaigiančių asmenų skaičių.

Jaunimas vertina draugystę, pagarbą, toleranciją ir solidarumą; ši karta turbūt yra labiausiai išsilavinusi, išmananti naujausias technologijas ir judžiausia. Tačiau, kaip ir bet kuri kita visuomenės grupė, jaunimas susiduria su didesnio individualizmo ir konkurencijos spaudimu, bet ne visuomet turi tokias pačias galimybes.

Po išsamių konsultacijų visoje Europoje⁵ nustatytos specifinės jaunumui aktualios problemos, susijusios su švietimu, užimtumu, socialine įtrauktimi ir sveikata. Europos jaunimas turi būti pasirengęs pasinaudoti galimybėmis, kaip antai dalyvauti pilietinėje ir politinėje veikloje, užsiimti savanoriška veikla, kūryba, verslu, sportu ir pasauline veikla.

¹ Plačiąja prasme tai yra paaugliai ir jaunuoliai (13–30 metų). Dėl statistinių priežasčių tekste minimos skirtingo amžiaus grupės.

² COM (2008) 412.

³ Šaltinis: Eurostatas.

⁴ COM (2009) 34.

⁵ Žr. pridedamą poveikio vertinimo ataskaitą ir konsultacijų ataskaitas.

Švietimo, užimtumo, įtraukties ir sveikatos problemos, drauge su finansinėmis, būsto ar transporto problemomis, kliudo jaunuoliams tapti savarankiškais ir patiems tvarkyti savo gyvenimą naudojantis turimais ištekliais ir galimybėmis, visapusiškai dalyvauti visuomenės veikloje ir priimti nepriklausomus sprendimus.

3. BŪTINYBĖ NUSTATYTI NAUJĄ SISTEMĄ

3.1. Bendradarbiavimas ES lygmeniu

Bendradarbiavimas jaunimo reikalų srityje – aiškiai struktūrizuota ir išvystyta ES politikos sritis. Jaunimui skirtos ES programos įgyvendinamos nuo 1988 m. Jaunimo politika buvo išplėtotą priėmus 2001 m. Baltąją knygą⁶ ir šiuo metu yra grindžiama trimis ramsčiais:

- aktyvus jaunimo pilietiškumas, taikant atvirąjį koordinavimo metodą keturiose prioritetinėse srityse (dalyvavimas, informavimas, savanoriška veikla ir geresnis jaunimo pažinimas), nustatant bendrus tikslus, rengiant valstybių narių ataskaitas ir vykdant struktūrizuotą dialogą su jaunimu;
- socialinė ir darbo rinkos integracija, įgyvendinant Europos jaunimo pakta⁷ pagal Lisabonos strategiją ir atsižvelgiant į tris prioritetines sritis (užimtumas ir socialinė įtrauktis, švietimas ir mokymas, profesinio ir asmeninio gyvenimo derinimas). Komisijos komunikate „Jaunimo visapusiško dalyvavimo švietimo ir užimtumo srityse ir dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas“⁸ pasiūlyta daugiau veiksmų;
- jaunimo įtraukimas į kitas politikos sritis (kaip antai kova su diskriminacija, sveikata).

3.2. Jaunimo politikos vertinimas

Dėl dabartinės sistemos ir galimų ateities veiksmų konsultuotasi su valstybėmis narėmis. 2009 m. vasario mėn. Europos Parlamentas surengė klausymą jaunimo klausimu. Vykdamas struktūrizuotą dialogą diskutuota su tūkstančiais jaunuolių visoje Europoje. Suorganizuoti susitikimai su Europos jaunimo forumu ir nacionalinėmis jaunimo tarybomis. Konsultuojantis internetu sulaukta per 5 000 atsakymų. Tyrejai ir programos „Veiklus jaunimas“ vadovai taip pat pateikė savo nuomonę.

Apskritai atvirasis koordinavimo metodas laikomas tinkama bendradarbiavimo priemone, o jo prioritetinės sritys – atitinkančiomis esamą padėtį. Remiantis šia sistema priimami nacionaliniai su jaunimu susiję teisės aktai ir strategijos. Daugiau šalių formuodamos politiką įtraukia jaunimo organizacijas. Europos jaunimo paktas turėjo įtakos Lisabonos sutartyje įtvirtinant jaunimo klausimą, ypač švietimo ir užimtumo aspektus; padaryta pažanga kovos su diskriminacija ir sveikatos srityse.

Tačiau sistema (kurios taikymas turėtų baigtis 2009 m.) ne visada buvo efektyvi ir veiksminga. Ji nepakankamai koordinuota, kad būtų galima išspręsti visas problemas. Pripažįstama, kad reikėtų taikyti visas sritis apimančią požiūrį, kaip Europos Parlamentas

⁶ COM (2001) 681.

⁷ ES pirmininkaujantios valstybės narės išvados 2005 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryboje (7619/05).

⁸ COM (2007) 498.

nurodė 2008 m. deklaracijoje dėl galimybių suteikimo jaunimui. Struktūrizuotas dialogas taip pat turėtų būti geriau organizuojamas, turėtų būti sudarytos geresnės sąlygos įtraukti pavienius, ypač turinčius mažiau galimybių, jaunuolius.

4. JAUNIMAS. INVESTICIJOS IR GALIMYBIŲ SUTEIKIMAS

4.1. Jaunimas ir ES vizija

Jaunimas turėtų kuo geriau išnaudoti savo potencialą. Tokia vizija taikoma visam jaunimui, bet vykdomi veiksmai visų pirma turėtų būti susiję su mažiau galimybių turinčiais jaunuoliais. Veikla grindžiama dviem aspektais:

- **investicijos į jaunimą:** didesnių išteklių sutelkimas siekiant plėtoti politikos sritis, susijusias su jaunimo kasdieniu gyvenimu, ir didinti jų gerovę;
- **galimybių suteikimas jaunimui:** jaunimo galimybių skatinimas, siekiant atnaujinti visuomenę, stiprinti ES vertybes ir prisidėti siekiant jos tikslų.

Bus siekiama glaudesnio jaunimo politikos ir kitų politikos sričių, kaip antai švietimo, užimtumo, įtraukties ir sveikatos, ryšio, o jaunimo veikla ir užimtumas papildys šią veiklą. Atnaujintas atvirasis koordinavimo metodas, taikomas jaunimo politikai, paskatins bendrai formuoti politiką, įtraukiant specifinę patirtį į kitus politikos koordinavimo procesus bei suteikiant jaunimui galimybių pareikšti savo nuomonę ir būti išgirstiems. Jaunimo politika – valstybių narių atsakomybė, o ES siekia padėti joms veiksmingiau bendradarbiauti.

4.2. Ilgalaikė jaunimo strategija ir trumpalaikiai prioritetai

Remiantis turimomis žiniomis apie jaunimo padėtį⁹, siūloma nauja strategija, kurioje numatyti trys bendri ir tarpusavyje susieti tikslai, glaudžiai susiję su atnaujintoje socialinėje darbotvarkėje nustatytais tikslais:

- **sukurti daugiau** švietimo ir užimtumo **galimybių** jaunimui;
- **sudaryti geresnes sąlygas** jaunimui ir skatinti jų dalyvavimą visuomenėje;
- **skatinti abipusį** visuomenės ir jaunimo **solidarumą**.

Pagal kiekvieną tikslą siūlomos dvi arba trys veiksmų sritys, kuriose tikslai numatyti pirmiesiems trejiems metams (2010–2012 m.). Kiekvienoje srityje nurodytas konkrečių veiksmų sąrašas, kurių gali imtis valstybės narės ir (arba) Komisija. Šiuolaikinio jaunimo problemos ir galimybės bus reguliariai vertinamos ir kas trejus metus išdėstomos pagal prioritetus, siekiant užtikrinti lankstumą ir kad veiksmų sritys atspindėtų kintančius naujų kartų poreikius. Tam tikri pakeitimai galimi ir nustačius tolesnius su ES augimo ir darbo vietų kūrimo strategija susijusius veiksmus po 2010 m.

4.2.1. *Daugiau galimybių jaunimui*

1 veiksmų sritis. **Švietimas**

⁹ 2009 m. ES jaunimo ataskaita

Beveik 80 % Europos 20–24 m. jaunuolių yra įgiję vidurinį išsilavinimą. Tačiau ketvirtadalis penkiolikmečių prastai skaito¹⁰, o 6 milijonai jaunuolių palieka mokyklą neįgiję jokios kvalifikacijos. Dėl padidėjusio judumo ES tampa atvira erdve, kurioje jaunimas gali pasinaudoti savo talentais ir galimybėmis¹¹, bet ribojimai tebeegzistuoja.

Europos Komisija pasiūlė naują švietimo atvirąjį koordinavimo metodą¹², taikomą šioms ilgalaikėms strateginėms problemoms: mokymasis visą gyvenimą ir judumas, kokybė ir veiksmingumas, lygios teisės ir pilietiškumas, inovacijos ir kūrybingumas bei naujas požiūris, pagal kurį darbo rinkos poreikiai ir įgūdžiai pritaikomi XXI a. reikmėms¹³. Svarbiausias prioritetas – formaliojo švietimo gerinimas, bet jaunuoliai gali ugdyti įgūdžius ne tik mokykloje, pvz., dirbdami ir naudodamiesi naujosiomis technologijomis.

Tikslas

Be formaliojo švietimo reikėtų Europos lygmeniu remti neformalųjį jaunimo švietimą skatinant mokymąsi visą gyvenimą, gerinant neformaliojo švietimo kokybę ir pripažįstant jo rezultatus bei geriau integruojant formalųjį ir neformalųjį švietimą.

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- teikti daugiau neformaliojo mokymosi, kaip vieno iš mokyklos nebaigiančių asmenų skaičiaus mažinimo būdų, galimybių;
- visapusiškai panaudoti ES lygmens priemones įteisinant įgūdžius ir pripažįstant kvalifikaciją¹⁴;
- skatinti visų besimokančių jaunuolių judumą;
- skatinti švietimo ir jaunimo politikos formuotojų bendradarbiavimą;
- per formaliojo ir neformaliojo švietimo sistemas spręsti lyčių stereotipų problemas.
- teikti jaunimui kokybiškas orientavimo ir konsultavimo paslaugas;
- švietimo sistemoje plėtoti aktyvaus dalyvavimo struktūras ir skatinti mokyklų, šeimų ir vietos bendruomenių bendradarbiavimą.

Komisija toliau plėtos „Europass“ savęs vertinimo funkciją, kad vertinant būtų galima įtraukti neformaliai įgytus įgūdžius, ir teiks tokius sertifikatus kaip Jaunimo pasas.

2 veiksmų sritis. Užimtumas

Laikotarpis, per kurį išsilavinimą įgiję jaunuoliai patenka į darbo rinką, tapo ilgesnis, o procesas sudėtingesnis. Jaunimo nedarbo lygis vidutiniškai yra bent du kartus didesnis nei

¹⁰ COM (2008) 425.

¹¹ Pvz., programos „Erasmus“ ir „Veiklus jaunimas“.

¹² COM (2008) 865.

¹³ COM (2008) 868.

¹⁴ Įteisinimas užtikrinamas tokiomis priemonėmis kaip „Europass“, Europos kvalifikacijų sistema (angl. *EQF*) arba Europos profesinio mokymo kreditų sistema (angl. *ECVET*), o pripažinimas – Direktyva 2005/36/EB.

visų darbingo amžiaus žmonių; dėl dabartinės ekonominės krizės jaunimo situacija darbo rinkoje tampa dar prastesnė. Jie dažniausiai dirba nekvalifikuotą, laikiną darbą ir gauna nedidelį užmokestį. Dažna jaunimo nedarbo priežastis – įgūdžių trūkumas arba neatitikimas rinkos reikmėms. Renkantis profesiją ir svarstant būsimas darbo galimybes reikėtų taikyti orientavimo ir konsultavimo sistemas.

Geresnių užimtumo galimybių skatinimas ir kvalifikuotų darbo vietų užtikrinimas buvo pagrindinės Lisabonos augimo ir darbų vietų kūrimo strategijos ir Europos jaunimo pakto prioritetinės sritys. Reikėtų toliau taikyti šiuos prioritetus. Finansinės ir ekonominės krizės poveikis darbo rinkoms dar labiau sustiprina poreikį skubiai spręsti jaunimo užimtumo problemas trumpuoju ir ilguoju laikotarpiais. Laisvas darbuotojų judėjimas, ypač susijęs su pradedančiais karjera jaunuoliais, yra kertinis bendrosios rinkos akmuo.

Tikslai

Užimtumo politikos veiksmai valstybių narių ir ES lygmeniu turėtų būti koordinuojami atsižvelgiant į keturis darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų elementus, siekiant palengvinti perėjimą iš švietimo sistemos, neveiklumo arba nedarbo etapo į darbo rinką. Pradėjusiems dirbti jaunuoliams reikėtų suteikti galimybių kilti karjeros laiptais.

Reikia padidinti ir pagerinti investicijas į tinkamą ir darbo rinkos reikmes atitinkančių įgūdžių ugdymą, užtikrinant geresnę įgūdžių atitiktį trumpuoju laikotarpiu ir geresnį poreikių prognozavimą ilguoju laikotarpiu.

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- užtikrinti, kad jaunimo užimtumas išliktų prioritetine sritimi;
- skatinti tarpvalstybines profesines jaunimo galimybes, įskaitant ankstyvą jaunimo supažindinimą su darbo rinka;
- plėtoti jaunimo darbą, siekiant remti jaunimo galimybes įsidarbinti;
- skatinti užimtumo ir jaunimo politikos formuotojų bendradarbiavimą bei jaunimo dalyvavimą formuojant užimtumo politiką;
- užtikrinti, kad ES fondai, skirti jaunimo užimtumui skatinti, ypač Europos socialinis fondas, būtų naudojami veiksmingai.
- įgyvendinti trumpojo laikotarpio priemonės, numatytas valstybių narių ekonomikos atkūrimo planuose, skatinant jaunimo užimtumą ir jaunimui naudingas struktūrines priemones;
- teikti profesinio orientavimo ir konsultavimo paslaugas;
- sumažinti laisvo darbuotojų judėjimo ES kliūtis;
- parengti kokybiškas stažuočių programas švietimo ir mokymo bei (arba) užimtumo srityse;
- sudaryti geresnes vaikų priežiūros sąlygas, padedant geriau derinti jaunuolių profesinį ir asmeninį gyvenimą.

3 veiksmų sritis. **Kūrybingumas ir verslumas**

Dėl technologinių galimybių dabartinė interneto karta turi daugiau galimybių mokytis, kurti ir dalyvauti visuomenės gyvenime, tačiau drauge ji patiria problemų, susijusių su privatumu, interneto saugumu ir gebėjimu naudotis žiniasklaidos priemonėmis.

Jaunimo verslumo ir inovacijų skatinimas yra viena iš 2007–2013 m. Konkurencingumo ir inovacijų bendrosios programos ir Europos bendrųjų gebėjimų orientacinių metmenų (į kuriuos įtraukta ir kultūra) sričių. 2009 m. paskelbti Europos naujovių ir kūrybiškumo metais, be to, tai vienas iš strateginių uždavinių sprendžiamų taikant naują švietimo ir mokymo atvirąjį koordinavimo metodą.

Jaunimas turėtų būti skatinamas naujoviškai mąstyti ir veikti; jauni talentai turėtų būti pripažinti. Kultūra skatina kūrybingumą; verslumo ugdymas turėtų būti vertinamas kaip priemonė, padedanti stiprinti ekonomiką, kurti darbo vietas, gerinti įgūdžius, skatinti pilietinį aktyvumą, savarankiškumą ir savigarbą.

Tikslas

Turėtų būti ugdomi jaunimo talentai, skatinamas kūrybingumas, verslumas ir kultūrinė išraiška.

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- toliau plėtoti naujai įsteigtoms įmonėms skirtus fondus ir skatinti jaunimo įsteigtų bendrovių pripažinimą;
- sudaryti talentingiems jaunuoliams sąlygas naudotis naujosiomis technologijomis ir skatinti didesnę domėjimąsi menu ir mokslu;
- didinti jaunimo darbo indėlį stiprinant jaunimo kūrybingumą ir verslumą;
- sudaryti geresnes sąlygas naudotis kūrybinėmis priemonėmis, ypač susijusiomis su naujomis technologijomis.

4.2.2. *Didesnis ir visapusiškas jaunimo dalyvavimas visuomenės gyvenime*

4 veiksmų sritis. **Sveikata ir sportas**

2008–2013 m. ES sveikatos strategijoje vaikų ir jaunimo sveikata yra prioritetinga veiksmų sritis; ši nuostata patvirtinta Tarybos rezoliucijoje¹⁵. Dėl streso, prastos mitybos, mažo fizinio aktyvumo, nesaugaus sekso, tabako, alkoholio ir narkotikų vartojimo daugelio jaunuolių sveikatai gresia pavojus. Įvairūs aplinkos ir socialiniai bei ekonominiai veiksniai taip pat neigiamai veikia sveikatą, kuri, savo ruožtu, gali būti aktyvaus dalyvavimo kliūtis. Todėl specifinės jaunimo sveikatos problemos turėtų būti sprendžiamos koordinuotai. Sportas ne tik padeda gerinti jaunimo fizinę sveikatą ir psichologinę būseną, bet ir atlieka šviečiamąjį ir socialinį vaidmenį¹⁶.

¹⁵ 2008/C 319.

¹⁶ COM (2007) 391.

Tikslas

Skatinti jaunimą sveikai gyventi, remti fizinį švietimą, sportinę veiklą bei su jaunimu dirbančių asmenų, sveikatos specialistų ir sporto organizacijų bendradarbiavimą, siekiant užkirsti kelią nutukimo, sužalojimų, priklausomybių arba piktnaudžiavimo problemoms arba jas spręsti bei išsaugoti psichinę ir seksualinę sveikatą.

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- įgyvendinti Tarybos rezoliuciją dėl jaunimo sveikatos ir gerovės bei skatinti jaunimo fizinį aktyvumą ir sportą taikant ES fizinio aktyvumo gaires¹⁷.
- informuoti su jaunimu dirbančius asmenis ir jaunimo organizacijų vadovus apie su sveikata susijusio mokymo galimybes;
- skatinti sveikatos ir jaunimo politikos formuotojų bendradarbiavimą bei jaunimo dalyvavimą formuojant sveikatos politiką.
- vietos lygmeniu sutelkti visas suinteresuotąsias šalis siekiant nustatyti rizikos grupes ir joms padėti;
- platinti jaunuoliams, ypač tiems, kuriems gresia socialinė atskirtis, skirtą informaciją apie sveikatą ir mobilizuoti jaunimo informacijos tinklus;
- skatinti tiesioginį švietimą sveikatos klausimais mokyklose ir jaunimo organizacijose.

5 veiksmų sritis. **Dalyvavimas**

Visapusiškas jaunimo dalyvavimas pilietiniame ir politiniame gyvenime tampa vis problemiškesnis, ypač atsižvelgiant į jaunimo ir institucijų atotrūkį. Atsižvelgiant į dabartinių bendrų dalyvavimo ir informavimo tikslų įgyvendinimą, akivaizdu, kad šią sritį dar būtų galima tobulinti, visų pirma stiprinant paramą jaunimo organizacijoms, įtraukiant jaunimą į atstovavimo veiklą arba mokantis dalyvauti. Politikai privalo bendrauti jaunimui suprantamais būdais (įskaitant su pilietine visuomene ir Europa susijusius klausimus), ypač siekiant pritraukti pavienius arba mažiau galimybių turinčius jaunuolius.

Tikslas

Užtikrinti visapusišką jaunimo dalyvavimą visuomenėje, skatinant jaunimą aktyviau dalyvauti vietos bendruomenių pilietiniame gyvenime ir patiems tapti atstovais, remiant jaunimo organizacijas ir įvairių formų mokymąsi dalyvauti, skatinant pavienių jaunuolių dalyvavimą bei teikiant kokybiškas informavimo paslaugas.

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- nustatyti jaunimo dalyvavimo, informavimo ir konsultavimo kokybės standartus;
- toliau politiškai ir finansiškai remti jaunimo organizacijas bei nacionalines ir vietos jaunimo tarybas;

¹⁷ Rekomenduojami politiniai veiksmai remiant sveikatą gerinančią fizinį aktyvumą, 2008 m.

- skatinti e. demokratiją, siekiant įtraukti pavienius jaunuolius;
- toliau plėtoti Europos ir nacionalinių institucijų bei jaunimo diskusijų galimybes.

Komisija atnaujins Europos jaunimo portalą ir skatins labiau įtraukti jaunimą.

4.2.3. *Abipusio visuomenės ir jaunimo solidarumo skatinimas*

6 veikslių sritis. **Socialinė įtrauktis**

Visuomenė turėtų būti solidaresnė jaunimo, ypač turinčio mažiau galimybių, atžvilgiu. 2006 m. penktadaliui 16–24 m. amžiaus jaunuolių grėsė skurdas. Atskirties priežastimis gali būti nedarbas, negalia, visuomenės ir pavienių asmenų požiūris į migraciją, diskriminacija, fizinė ir (arba) psichinė sveikata, žalingi įpročiai ir piktnaudžiavimas, smurtas šeimoje ir kriminalinė praeitis. Šios priežastys gali paskatinti laikytis radikalių pažiūrų arba smurtauti.

Viena svarbiausių socialinio atvirojo koordinavimo metodo¹⁸ politinės darbotvarkės sričių – skurdo ir atskirties perdavimo iš kartos į kartą panaikinimas. Sprendžiant skurdo ir socialinės atskirties grėsmę patiriančio jaunimo klausimus reikia imtis koordinuotų veikslių įvairiose politikos srityse. Šiuo atžvilgiu vaikų, šeimos ir jaunimo politika yra glaudžiai susijusi, o šis komunikatas papildo Komisijos komunikatą „Dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo“¹⁹.

Tikslas

Užkirsti kelią mažiau galimybių turinčio jaunimo skurdui ir socialinei atskirčiai ir panaikinti jų perdavimą iš kartos į kartą sutelkiant visus jaunuolio gyvenime dalyvaujančius asmenis (tėvus, mokytojus, socialinius darbuotojus, sveikatos specialistus, su jaunimu dirbančius asmenis, pačius jaunuolius, policiją ir teisėsaugą, darbdavius ir t. t.).

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- spręsti su paaugliais ir jaunuoliais, ypač turinčiais mažiau galimybių, susijusius socialinės apsaugos ir įtraukties politikos klausimus;
- optimizuoti ES fondų lėšų skyrimą ir eksperimentinių programų taikymą remiant jaunimo socialinę integraciją;
- panaudoti visą su jaunimu dirbančių asmenų ir jaunimo bendruomenės centrų, kaip įtraukties priemonių, potencialą;
- geriau informuoti jaunimą apie kultūrų skirtumus ir ugdyti gebėjimą pažinti kitas kultūras;
- skatinti jaunimo dalyvavimą įtraukties politikos formavimo ir politikų bendradarbiavimo procesuose;
- pripažinti mažiau galimybių turinčių jaunuolių pasiekimus, taip pat ir steigiant specialius apdovanojimus.

¹⁸ COM(2008) 418, COM(2005) 706.

¹⁹ COM (2006) 367.

- spręsti benamystės, būsto ir finansinės atskirties problemas;
- sudaryti geresnes galimybes naudotis kokybiškais paslaugomis (pvz., transporto, e. įtraukties, sveikatos apsaugos, socialinėmis paslaugomis);
- skirti specialią paramą jaunoms šeimoms.

7 veiksmų sritis. **Savanoriška veikla**

Jaunimui svarbu dalyvauti savanoriškoje veikloje ir taip parodyti solidarumą su visuomene; tai svarbus asmeninio vystymosi, besimokančių asmenų judumo, konkurencingumo, socialinės sanglaudos ir pilietiškumo veiksnys. Savanoriška jaunimo veikla taip pat skatina kartų solidarumą. Neseniai paskelbtoje rekomendacijoje Taryba paragino šalinti jaunų savanorių tarpvalstybinio judumo kliūtis²⁰.

Tikslas

Remti jaunimo dalyvavimą savanoriškoje veikloje, teikiant daugiau galimybių ir šalinant kliūtis užsiimti tokia veikla, informuojant apie savanoriškos veiklos naudą, pripažįstant savanorišką veiklą svarbia neformaliojo švietimo forma ir sudarant geresnes savanoriška veikla užsiimančio jaunimo tarpvalstybinio judumo sąlygas.

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- pagerinti įgūdžių pripažinimą taikant tokias priemones kaip „Europass“ ir Jaunimo pasas;
- pripažinti jaunimo organizacijų indėlį ir nestruktūrizuotą savanorišką veiklą;
- įvertinti būdus, kuriais būtų galima geriau apsaugoti savanorių teises ir užtikrinti savanoriškos veiklos kokybę bei sutelkti jaunimą ir jaunimo organizacijas Europos savanoriškos veiklos metų (juos ketinama skelbti 2011 m.) proga .
- plėtoti nacionalinę politiką, susijusią su savanoriška veikla užsiimančio jaunimo tarpvalstybiniu judumu;
- plėtoti nacionalinę kartų solidarumo skatinimo (užsiimant savanoriška veikla) politiką.

8 veiksmų sritis. **Jaunimas ir pasaulis**

Europos jaunimui labai rūpi pasaulinės problemos, kaip antai pagrindinių teisių pažeidimai, ekonominiai skirtumai ir žala aplinkai. Jie norėtų solidarizuotis su kitomis pasaulio šalimis kovojant su diskriminacija, padedant kitiems ir išsaugant aplinką.

²⁰ 2008/C 319.

Tikslas

Sutelkti jaunimą visais politikos formavimo lygmenimis (vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu) naudojantis esamais jaunimo tinklais ir priemonėmis (pvz., struktūrizuotu dialogu) ir atsižvelgiant į klimato kaitos problemas bei JT tūkstantmečio vystymosi tikslus.

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- skatinti jaunimą rinktis ekologiškus vartojimo ir gamybos modelius (pvz., perdirbimą, energijos tausojimą, hibridines transporto priemones ir kt.);
- remti verslumą ir savanoriškos veiklos galimybes bendradarbiaujant su kitomis pasaulio šalimis;
- remti darbo su jaunimu plėtotę kitose pasaulio šalyse;
- geriau informuoti pasaulio jaunimą pagrindinių teisių ir vystymosi klausimais.

4.3. Naujas darbo su jaunimu vaidmuo

Darbas su jaunimu²¹ – ne mokykloje teikiamos švietimo paslaugos, kurias teikia specialistai ar savanoriai, dirbantys jaunimo organizacijose, miesto savivaldybėse, jaunimo centruose, bažnyčiose ir t. t., ir kuriomis siekiama paskatinti jaunimą tobulėti. Veikiant išvien su šeimomis ir kitais specialistais, darbas su jaunimu gali būti naudingas sprendžiant nedarbo, mokyklos nebaigimo ir socialinės atskirties problemas bei tapti jaunuolių laisvalaikio užsiėmimu. Užsiimant tokia veikla ugdomi įgūdžiai, jaunuoliams padedama suaugti. Nepaisant to, kad tokia veikla yra neformali, į ją turėtų įsitraukti daugiau specialistų. Darbas su jaunimu papildo visas veiksmų sritis ir nustatytus tikslus.

Tikslas

Darbą su jaunimu reikėtų remti, turi būti pripažįstamas jo ekonominis bei socialinis indėlis; į jį turėtų įsitraukti daugiau specialistų.

Valstybių narių ir Komisijos veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją

- padėti su jaunimu dirbantiems asmenims ugdyti reikiamus įgūdžius ir skatinti jų pripažinimą taikant tinkamas Europos priemones („Europass“, Europos kvalifikacijų sistemą (angl. *EQF*), Europos profesinio mokymo kreditų sistemą (angl. *ECVET*));
- remti darbą su jaunimu naudojant, *inter alia*, struktūrinių fondų lėšas;
- plėtoti jaunimo srities darbuotojų judumą, kaip nurodyta EB Sutartyje;
- ieškoti naujoviškų darbo su jaunimu būdų, pedagoginių ir praktinės veiklos metodų.

²¹ Dažniausiai vartojamas terminas, apibūdinantis darbą su jaunuoliais; socialinės-pedagoginės pakraipos jaunimo mokymo specialistas yra teisinis terminas jaunimo darbuotojams apibūdinti (taip nurodyta Sutarties 149 straipsnio 2 dalyje).

5. VIZIJOS ĮTRAUKIMAS Į NAUJĄ INTEGRUOTĄ BENDRADARBIAVIMO SISTEMĄ

5.1. Tarpsektorinis požiūris

Su jaunimu susiję klausimai sprendžiami taikant ES ir nacionalinio lygmens politikos tarpsektorinius metodus. Tinkamai plėtoti jaunimo politikos nepavyks, jei kitų sektorių veikla nebus koordinuojama. Savo ruožtu, jaunimo politikos priemonės gali būti naudingos tokiose srityse kaip vaiko ir šeimos politika, švietimas, lyčių lygybė, užimtumas, būstas ir sveikatos priežiūra.

Valstybės narės turėtų įvertinti galimybę nacionalinio lygmens politiką formuoti atsižvelgdamos į daugelį sektorių. Tarpsektorinis bendradarbiavimas taip pat turėtų būti plėtojamas įtraukiant vietas ir regioninius subjektus, kurių vaidmuo įgyvendinant jaunimo strategijas yra ypač svarbus. Taryba galėtų numatyti skirtingų sričių tarybų bendradarbiavimą; Komisija stiprins vidaus koordinavimą per įvairių tarnybų grupes. Bus kreipiamas dėmesys į tai, kad esamų mechanizmų veikla nesidubliuotų. Taip pat būtina didinti žinių bagažą ir veiksmingai dalytis geriausia patirtimi.

5.2. Dialogas su jaunimu

Struktūrizuotas dialogas padeda stebėti, kaip įgyvendinama strategija ir teikia galimybę bendrai apžvelgti strategijos prioritetus. Valstybės narės raginamos vykdančios nacionalinę jaunimo politiką nuolat ir reguliariai konsultuotis su jaunimu. Bendradarbiaujant su Komisijos atstovybėmis, šis dialogas galėtų apimti ir su ES susijusius klausimus.

2010 m. bus įsteigta darbo grupė, kurią sudarys valstybių narių ir Europos jaunimo forumo atstovai. Šios grupės tikslas – persvarstyti struktūrizuotą dialogą (vietos, regionų, nacionalinių jaunimo tarybų įtrauktis, pavienių jaunuolių dalyvavimas, ES įvykių svarba, tolesni veiksmai ir t.t.) Prireikus bus įtraukiami socialiniai partneriai ir naujos suinteresuotosios šalys (kaip antai pramonė, fondai, labdaros organizacijos ir jaunimui skirta žiniasklaida).

Siūloma struktūrizuotą dialogą su jaunimu vykdyti kiekvienais metais. Ateinančių metų temos bus nustatomos pasitarus su dialogo dalyviais ir galėtų būti tokios:

- jaunimo užimtumas (2010 m.);
- jaunimas ir pasaulis (2011 m.).

5.3. Tarpusavio mokymasis siekiant geresnio politikos formavimo

Valstybėms narėms mokytis vienas iš kitų siūloma dviem būdais: aukšto lygio seminarai – tais atvejais, kai svarbiausias politinis bendradarbiavimas, ir darbas grupėse – tais atvejais, kai reikalinga techninė patirtis. Į šią mokymosi veiklą turėtų būti įtrauktos suinteresuotosios šalys.

Siūlymai kitam etapui:

- aukšto lygio seminaras tarpsektorinio bendradarbiavimo klausimais (2010 m.);
- darbas grupėse darbo su jaunimu klausimams spręsti (2011 m.);

- aukšto lygio seminaras jaunimo dalyvavimo savanoriškoje veikloje klausimais (2011 m.);
- darbas grupėse jaunimo sveikatos klausimais (2012 m.);
- aukšto lygio seminaras kūrybingumo klausimais (2012 m.).

5.4. Įgyvendinimas

Valstybės narės yra pagrindinės veikėjos, įgyvendinančios šią strategiją. Tarpsektorinis požiūris ir atvirojo koordinavimo metodo priemonių taikymas turėtų palengvinti šią užduotį. Pradiniai susitikimai, kuriuose nustatomi prioritetai, turėtų būti rengiami nacionaliniu lygmeniu, dalyvaujant suinteresuotosioms šalims, įskaitant ir ministerijas. Taip pat turėtų būti įtrauktos regionų ir vietos valdžios institucijos. Atitinkamų subjektų veiklos koordinavimas ir dalyvavimas visame politikos cikle yra ypač svarbūs.

Aukščiausių už jaunimo reikalus atsakingų pareigūnų susitikimai taip pat labai svarbūs įgyvendinant naują bendradarbiavimo sistemą.

5.5. Faktais grindžiamas politikos formavimas

Skaidriai politikai užtikrinti būtina išsami informacija. Esamos priemonės (pvz., Eurostato duomenys, nacionalinės ataskaitos, Europos jaunimo politikos žinių centras (EKCYP), ES mokslinių tyrimų bendroji programa) yra pirmasis žingsnis, kaip ir kas trejus metus rengiama ataskaita apie jaunimą Europoje. Taip pat būtina dalytis tyrimų rezultatais ir plėtoti Europos tyrėjų bendradarbiavimą. Komisija siūlo:

- sustiprinti EKCYP duomenų bazę pateikiant visų šalių aprašus;
- pasitelkiant „Eurydice“ persvarstyti esamus prioritetus;
- parengti esamų rodiklių ir lyginamųjų standartų, susijusių su jaunimo švietimo, užimtumo, įtraukties ir sveikatos klausimais, suvestines;
- suburti darbo grupę, kuri aptartų galimus deskriptorius tokiose prioritetinėse srityse, kaip dalyvavimas, savanoriška veikla, kūrybingumas, jaunimo padėtis pasaulyje ir nesimokantys ir nedirbantys jaunuoliai.
- pradėti tyrimus tokiais klausimais:
 - „vaikų obligacijos“ – lėšos, kaupiamos siekiant paremti jaunuolį vėlesniame gyvenimo etape (2010 m.);
 - darbo su jaunimu socialinis ir ekonominis poveikis (2011 m.);
 - jaunimo e. dalyvavimas ir informacinė visuomenė (2012 m.).
- reguliariai atlikti Eurobarometro tyrimus, susijusius su jaunimu;
- skatinti ES mokslinių tyrimų bendrosios programos taikymą jaunimo tyrimams ir susijusiems veiksams.

5.6. Supaprastintos ataskaitos

Kas trejus metus Taryba ir Komisija parengia bendrą ataskaitą apie minėtų prioritetų įgyvendinimą. Ataskaita grindžiama panašiomis valstybių narių ataskaitomis ir papildoma ES jaunimo padėties apžvalga (statistiniais duomenimis apie jaunimą), kurią rengia valstybės narės ir jaunimo organizacijos. Komisija rekomenduoja skelbti nacionalines ataskaitas.

5.7. ES programų ir fondų mobilizavimas

Vykdamą programą „Veiklus jaunimas“ remiama jaunimo politika ir jos prioritetai, ypač tarpvalstybinis judumas, savanoriška veikla, dalyvavimas, darbas su jaunimu ir politinis bendradarbiavimas (pvz., tarpusavio mokymasis, struktūrizuotas dialogas, tyrimai, Eurobarometro tyrimai ir išsamesnės informacijos priemonės). Kitos programos ir fondai taip pat siūlo daug galimybių jaunimui; jaunimas turėtų būti geriau informuotas apie galimybes pasinaudoti tokiomis galimybėmis, kurias teikia programa „Kultūra“, Mokymosi visą gyvenimą programa, programos „PROGRESS“, „MEDIA“, „Erasmus“ jauniems verslininkams, Konkurencingumo ir inovacijų programa ir struktūriniai fondai.

5.8. Bendradarbiavimas su kitomis ES institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis

Europos Parlamentas nuolat dalyvauja kuriant jaunimo politiką. Komisija ragina Parlamentą pateikti pastabas apie šį komunikatą ir ketina reguliariai informuoti Parlamentą apie komunikato įgyvendinimą. Komisija taip pat ketina bendradarbiauti su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir Regionų komitetu pagal atitinkamas jų veiklos sritis.

Komisija ir toliau bendradarbiaus su Europos Taryba bendrų interesų srityse, kaip antai jaunimo dalyvavimas, darbas su jaunimu ir išsamesnė informacija apie jaunimą.